

Veľkonočný pondelok

Autorka textu: Simona Jaššová, kurátorka SNM – MT – Etnografické múzeum

Foto: SNM – Múzeá v Martine – Etnografické múzeum

Veľkonočný pondelok je posledným dňom kresťanských sviatkov Veľkej noci, spojený s tradičnými obyčajmi šibania a oblievania. V súčasnosti sú obyčaje Veľkonočného pondelka na celom území Slovenska takmer identické. V minulosti však boli v jednotlivých oblastiach viditeľné rozdiely.

Na západnom Slovensku bolo rozšírené šibanie alebo šlaháčka korbáčom z ôsmich prútov, na strednom a východnom Slovensku mládenci dievčatá oblievali a kúpali studenou vodou. Z juhozápadného Slovenska máme zmienky o oboch obyčajových

praktikách. Šibať a oblievať sa začínalo už v nedeľu poobede, prípadne počas nedeľnej polnoci či pondelňajšieho svitania. Na Myjave chlapci šibali dievčatá tzv. kocarom upleteným z vrbových prútov, pričom najmladší z nich predniesli riekanku:

Šiby, ryby, masné ryby,
kus koláča od korbáča,
kázal kadlec aj kadlečka,
abys' dala tri vajíčka:
jedno biele, druhé čierne
a to tretie zabarvené,
to je moje potešenie.

Okrem maľovaných vajíčok bolo mládencom odmenou aj malé pohostenie či drobný peniaz. Na Kysuciach chodili mládenci na šibáky už po polnoci. Ak ich do domu nepustili dverami, dostali sa dnu cez povalu. Dievky najskôr vyšibali a potom ich poriadne vyoblievali studenou vodou. Domáci ich ponúkli mäsom, bielym koláčom – tzv. babou a nesmela chýbať ani ostrá pálenka a maľované vajíčka. Z vyzbieraných peňazí mládenci usporiadali zábavu, na ktorú boli pozvané všetky dospelé dievčatá. V kopcovitých krajoch, kde sa pestovala vínná réva, prichádzala mládež do pivničiek, kde sa zabávala pri víne až do svitania.

Z viacerých obcí Slovenska však máme doklady o tom, že na druhý deň dievčatá takúto šibačku a oblievačku mládencom opätovali. Pochopiteľne však už bez výslužky.